

5. ללא זהות

אודיסאוס רב התחבולות מרבה לשחק עם זהותו. הוא מסתיר ומגלה אותה לסירוגין. במהלך מסעו, שוב ושוב נשאל אודיסאוס: "הגד מהו השם שלך?" כך שואלת אותו, למשל, מלכת הפיאקים הסקרנית להכיר את הזר.

הגד מהו השם לך קראו אמה ואביו,
גם האחרים, כל-גרי עירך והיושבים בסביבה,
ואכן אין אדם, שאין לו שם וגם כנוי בארץ,
אם-אף נולד, בלי הבדל, אם-נקלה או שוע נולד;
אדם ואדם ושמם לו יקראו אבותיו בהולדו.

תרגום טשרניחובסקי

במהלך מסעם נקלעו אודיסאוס ואנשיו למערה של הקיקלופ פוליפמוס, בנו של אל הים פוסידון. הם אוכלים חלק ממוצרי המזון שמצאו במערה ומחכים לבואו של פוליפמוס.

הקיקלופים מתוארים כנוודים ענקיים ומטילי מורא בעלי עיין אחת. ארצם מתוארת כארץ פורה ביותר: אף שהקיקלופים לא עסקו בחקלאות ולא צדו, הם נהנו מהתבואה והפירות שהיו בשפע בארצם, ושתו את חלבם של עזי הבר ששוטטו באי.

בסיפור האודיסיאה הקיקלופים מתוארים כיצורים חסרי חוק ותרבות, ניגודם של בני האדם - הם אינם חיים בקהילה ואינם מקיימים מוסדות חברתיים שהיו בסיסיים בתרבות היוונית, כמו אספה או בתי דין, וכן אינם עוסקים באמנות או בחקלאות ואינם מפליגים בימים - אחד המאפיינים המרכזיים של התרבות היוונית. הקיקלופ הוא עצום בגודלו,

מתבודד ואכזרי. הקיקלופים חיו איש במערתו, וקבעו חוקים לנשותיהם ולילדיהם כפי ראות עיניהם. רמז לצד אנושי אפשר למצוא אולי ביחסם החם לצאנם.

הקיקלופים גם לא כיבדו את חוקי הכנסת האורחים היווניים. כאשר פוליפמוס שב לביתו ומבחין באורחים הלא רצויים שמבקשים ממנו עזרה בהתאם למנהג - הוא לועג לבקשתם תוך שהוא בז לאלים, לוכד שניים מחבריו של אודיסאוס ואוכלם. למחרת בבוקר פוליפמוס יוצא לרעיית הצאן, לאחר שטרף עוד שניים מהם.

כאשר פוליפמוס חוזר לביתו הוא טורף עוד שניים מהאסירים. אודיסאוס מציע לו יין שפוליפמוס מקבל ברצון והם משוחחים, אודיסאוס אומר ששמו הוא "אף אחד לא" (ביוונית השם דומה לאודיסאוס).

כאשר פוליפמוס נרדם שולפים אודיסאוס וחבריו את דוקרן עשוי מקל בוער שהכינו בזמן העדרו ומנקרים את עינו האחת של פולפמוס.

מקול זעקותיו ניעורו הקיקלופים האחרים באי ושאלו אותו מי עשה לו את זה, ענה להם כך: "אף אחד לא עקר את עיני" והמשיך לצעוק מכאבים, והם שחשבו שנטרפה עליו דעתו הלכו משם, וכך התאפשר לאודיסאוס ואנשיו לברוח מן המערות של פוליפמוס.

אותו קיקלופ היה בנו של פוסידון, ואודיסאוס, שוב ביהירותו, צעק לקיקלופ העיוור מן הספינה לאחר שעזב את האי שלו: "אם פעם תשאל מי האיש שהטיל בעיניך את המום הנתעב, הגד שניקר את עיניך אודיסאוס בן לארטס מאיתקה, מחריב הערים!". (התרגום של אהרון שבתאי). בעקבות כך התפלל הקיקלופ לאביו שימשיך להתנכל לאודיסאוס.

Part II. Χωρίς ταυτότητα

Χωρίς ταυτότητα και όνομα υπάρχω
ανάμεσα σ' ανθρώπους σαν και μένα
με τα όνειρά μου τα μικρά κι απειλημένα
μ' ένα σταυρό πάνω στο χόμα υπογράφων

Το που θα πάω είναι το μόνο που θυμάμαι
μέσα στο πλήθος σε μια πόλη που δεν ξέρω
Τη μοναξιά της ύπαρξής μου μεταφέρω
από παγκάκι σε παγκάκι που κοιμάμαι

Κάποιος με έδειχνε και φώναζε εμένα
μα εγώ δε γύρισα καθόλου να κοιτάξω
γιατί στην πόλη αυτή δε γνώριζα κανένα
γιατί στην πόλη αυτή εγώ ήμουν ο Κανένας.

Το που θα πάω είναι το μόνο που θυμάμαι ...

ללא זהות

ללא זהות אני ושמי אינו ידוע
וכששמי נודע אני נהיה פגיע
בחלומות שלי אני מרגיש פצוע
עדיף לי שאת שמי לא אגלה

מה שעשיתי, מה שיזמתי, שזכרתי
בתוך המון בעיר אותה כלל לא הכרתי
את הסיבה למעשי עוד לא הבנתי
על ספסלים בעיר אני יושב לנפוש לי

אדם אחד עלי הצביע ורמז לי
איים עלי על כי נשארתי מיוחד
כי אף אחד בעיר הזאת עוד לא היכרתי
כיוון שכאן בעיר הייתי אף אחד

מה שעשיתי, מה שיזמתי, שזכרתי...